

Draaiboek

Ex-OKAN-leerlingen op school

Naar een schoolbrede aanpak

Vervolgteam Gent, editie 2025

Colofon

Auteur: Yanne De Belder (Richtpunt campus Gent Henleykaai), voor Vervolgteam Gent

Eindredactie en vormgeving: Steven Delarue (Onderwijscentrum Gent)

Fotomateriaal: Geert Herman (voor Richtpunt campus Gent Henleykaai), Hoger Technisch Instituut Sint-Antonius en Leiepoort Sint-Vincentius Deinze

Het Draaiboek 'Ex-OKAN-leerlingen op school' ©2025 door Yanne De Belder en Vervolgteam Gent is gelicentieerd onder [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/). Bij elk gebruik moet de bron, inclusief de naam van de makers, expliciet vermeld worden.

De Belder, Y. en Vervolgteam Gent (2025). *Draaiboek Ex-OKAN-leerlingen op school. Naar een schoolbrede aanpak*. Gent: Vervolgteam Gent.

Woord vooraf	4
Inleiding: de ex-OKAN-leerling.....	6
1. Traject tijdens het OKAN-jaar.....	8
2. Snuffelstage	10
3. Doorstroomadvies	12
4. Inschrijving in onze school.....	13
5. Taken van onze school als vervolgschool voor ex-OKAN-leerlingen	15
6. Portretterende klassenraad	17
7. Toelatingsklassenraad	18
8. Flexibele trajecten	21
9. Maatregelen op schoolniveau	28
10. Maatregelen op klasniveau	31
11. Maatregelen bij evaluaties	35
12. Attestering op het einde van het schooljaar.....	37
13. Ondersteuning door de ondersteuningscoach	38
14. Opvolging door vervolgschoolcoaches	40
Bronnen en bibliografie.....	41
Met dank aan... ..	43

Woord vooraf

Ben je als secundaire school op zoek naar ondersteuning om je beleid en aanpak rond ex-OKAN-leerlingen te stroomlijnen? Dan kan dit draaiboek je zeker op weg helpen om een schoolbrede aanpak uit te werken. Het is een document dat werd opgesteld in de schoot van het Vervolgteam Gent, een netoverschrijdend samenwerkingsverband tussen vervolgschoolcoaches uit de 10 OKAN-scholen uit Gent, Eeklo, Aalter, Deinze en Zelzate, samen met Onderwijscentrum Gent en Amal.

Dit draaiboek werd samengesteld door Yanne De Belder, vervolgschoolcoach van Richtpunt campus Gent Henleykaai, die er alle informatie in samenbracht die hij met zijn collega's in de loop der jaren over het onderwerp verzamelde. Dankzij de feedback van vele ervaren vervolgschoolcoaches en andere deskundigen, is het een uitgebalanceerd en stevig onderbouwd document geworden dat jouw school ongetwijfeld kan helpen om een sterk beleid uit te werken rond, voor en met ex-OKAN-leerlingen op je school. We blijven dit draaiboek voortdurend evalueren, verbeteren en actualiseren als er bijvoorbeeld nieuwe wet- of regelgeving komt.

Wil je met dit document aan de slag als school? Maak dan zeker gebruik van dit draaiboek. Beschouw het als een werkdocument dat je kan aanpassen aan de specifieke omstandigheden van jouw school. Voel je vrij om zaken te schrappen of net toe te voegen, aansluitend bij de noden en de context van je school. De oranje kaders bieden je een aanzet om van dit draaiboek zoveel mogelijk een schooleigen document te maken.

Het draaiboek is bedoeld voor het hele schoolteam: van leerlingenbegeleiders tot taalbeleidsverantwoordelijken, van leerkrachten tot directies en graadcoördinatoren. Het zou ideaal zijn als je het permanent deelt via het Smartschool-platform van je school. We hopen dat steeds meer scholen op deze manier werk maken van een stevig beleid rond en met ex-OKAN-leerlingen en hun aanpak en beleid een zichtbare en permanente plek geven op hun digitaal schoolplatform.

We staan ook klaar om je te helpen bij het opstellen, aanpassen en actualiseren van zo'n schooleigen draaiboek. Nodig ons uit voor overleg of contacteer ons als je over dit draaiboek – en je aanpak rond ex-OKAN-leerlingen – van gedachten wil wisselen.

In dit draaiboek vind je in de diverse hoofdstukken ook drie soorten kaderteksten terug:		
 <p>In deze kadertjes vind je definities van belangrijke termen, zoals 'OKAN-leerling', 'vervolgschoolcoach' of 'ondersteuningscoach'.</p>	 <p>In deze kadertjes vind je belangrijke inzichten of reflecties, om als leerkracht of schoolteamlid even bij stil te staan.</p>	 <p>In deze kadertjes bieden we je suggesties en aanzetten om dit draaiboek schooleigen te maken. Vul hier dus zelf informatie aan die voor jouw context van toepassing is.</p>

Inleiding: de ex-OKAN-leerling

Steeds vaker stromen er leerlingen vanuit een onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers (OKAN) door naar onze school. De grote verschillen in beheersing van het Nederlands binnen één klas stellen de leerkrachten voor grote uitdagingen. Gelukkig biedt deze diversiteit onze school ook kansen.

Dit draaiboek brengt meer duidelijkheid over de aanpak van anderstalige nieuwkomers of ex-onthaalleerlingen, meestal ex-OKAN-leerlingen genoemd, bij ons op school.

Een ex-OKAN-leerling in je klas is een prikkelende ervaring. De leerling bezit vaak meerdere van onderstaande competenties, attitudes en karaktertrekken waar je actief op kunt inspelen om zowel de leerling als de hele klas te versterken:

- een grote **motivatie** om te leren en verder te raken
- **respect** voor autoriteit binnen en buiten de schoolcontext
- inzicht in het belang en de **waarde van onderwijs**
- appreciatie voor de structuur die onderwijs biedt als **rustpunt** in een vaak chaotisch leven
- een enorm **leerpotentieel** met een snel stijgende leercurve
- een **positieve ingesteldheid** en open verwachtingen tegenover het nieuwe land, de leefomgeving, de cultuur, de schoolomgeving...
- veel **relativeringsvermogen** als lid van verschillende cultuurgemeenschappen en als spreker van meerdere talen die elk een eigen blik op de wereld geven
- een grote **zelfstandigheid**, met zin voor probleemoplossend handelen.

Nieuwkomers in de klas kunnen echter ook een hele uitdaging zijn voor leerkrachten, leerlingenbegeleiders en de school als geheel, en dit om meerdere redenen:

- een nog **beperkte beheersing van het Nederlands**
- een rugzak met **traumatische ervaringen**: oorlog of geweld in het thuisland en op de vluchtroute
- het **gemis** van land, cultuur, moeder, familie, vrienden...
- een gevoel van **ontworteling**
- vaak een **precaire financiële situatie**
- **culturele verschillen**

De OKAN-leerling

Elke anderstalige nieuwkomer tussen 12 en 18 jaar die minder dan een jaar in België verblijft, heeft recht op onthaalonderwijs om het Nederlands te leren.

Bijkomende voorwaarden zijn:

- niet het Nederlands als thuistaal of moedertaal hebben
- onvoldoende Nederlands spreken of begrijpen om de lessen goed te kunnen volgen
- maximaal 9 maanden ingeschreven zijn in een onderwijsinstelling met het Nederlands als onderwijstaal

Wat hierboven staat is natuurlijk bijzonder veralgemenend. Het is belangrijk om nieuwkomers niet als een homogene groep te beschouwen. Nergens vind je zoveel individuele verschillen als tussen deze leerlingen.

Cultuurverschillen

Terwijl persoonlijk geluk en succes het hoogste goed zijn in de westerse cultuur, staan in veel niet-westerse culturen waarden als familie-eer, groepseer, respect voor gezag en respect voor ouderen centraal. Opvoeding bestaat er vaak vooral uit straffen om zo het respect te vergroten, en niet zozeer uit dialoog en verklarende uitleg om op die manier de zelfstandigheid van het individu te verhogen. Wat wij als liegen, hypocrisie of vermijdingsgedrag ervaren, is vaak niet meer dan een vorm van indirecte communicatie waarbij eer belangrijker is dan feiten. Soms zien we daarbij een verschil tussen jongens, die over de familie- of groepseer willen waken, en meisjes, die een meer passieve houding aannemen. Maar opnieuw moet daarbij benadrukt worden dat dit zeker niet geldt voor alle nieuwkomers. Nergens anders vind je zoveel diversiteit als in deze groep leerlingen.

Het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers bestaat uit twee periodes:

1. Tijdens het **onthaaljaar** zitten leerlingen gedurende ongeveer een jaar (soms korter, soms langer) in de OKAN-klas. De focus ligt er op intensief taalonderwijs Nederlands en integratie in onze samenleving, met als doel te kunnen doorstromen naar het vervolgonderwijs.
2. Na de overstap naar het vervolgonderwijs komt de zorg voor ondersteuning en begeleiding bij de **vervolgschool** terecht. Daarbij kan de vervolgschool rekenen op ondersteuning vanuit de onthaalschool.

Het is normaal dat een ex-OKAN-leerling bij de start in het vervolgonderwijs qua kennis van de Nederlandse schooltaal **nog niet op hetzelfde niveau staat** als andere leerlingen. Gemiddeld gezien heb je ongeveer twee jaar nodig om dagelijkse communicatie in een nieuwe taal onder de knie te krijgen, maar om mondeling en schriftelijk op schooltaalniveau helemaal mee te kunnen, loopt dat gemiddeld op tot vijf of zelfs negen jaar. Het traject dat een leerling in OKAN aflegt, is dus nog maar het prille begin van het taalverwervingsproces in het Nederlands.

Om dat te illustreren: in de handboeken van een eerste jaar A-stroom staan er ongeveer 16.000 woorden, terwijl een leerling na OKAN gemiddeld 2.500 à 3.000 woorden kent. Hoewel ex-OKAN-leerlingen op het gebied van taal vaak enorm snel vooruitgaan, zullen ze in veel gevallen dus hun hele schoolloopbaan nog moeten proberen bij te benen in vergelijking met hun medeleerlingen. Daarbij kunnen ze alle hulp gebruiken!

De vervolgschool als deel van het onthaalonderwijs

Zoals je hierboven kunt lezen, is onthaalonderwijs niet enkel een opdracht van de onthaalschool. Elke school die een ex-OKAN-leerling inschrijft, wordt een 'vervolgschool' en maakt daardoor deel uit van het onthaalonderwijs – met de expliciete taak om leerlingen bij hun verdere taalverwerving te ondersteunen. Het grootste deel van de taalverwerving gebeurt immers niet in OKAN, maar in de vervolgschool!

1. Traject tijdens het OKAN-jaar

De doelen van het onderwijs in de onthaalklas zijn basisbeheersing van het Nederlands, integratie in klas, school en samenleving en voorbereiding op het vervolgtraject.

Naast de verplichte uren voor lichamelijke opvoeding en levensbeschouwing, volgen de OKAN-leerlingen voornamelijk **lessen Nederlands**. Toch mag een school die OKAN-klassen inricht ook andere vakken aanbieden zoals wiskunde, techniek, ICT en leren leren. De focus moet wel steeds liggen op het aanleren van vak- en schooltaalwoorden en instructietaal, en niet op het aanbieden van nieuwe vakspecifieke leerinhouden.

Tijdens het onthaaljaar wordt de **schooltrajectbegeleiding** opgestart. In een reeks trajectgesprekken met de leerling en na het afnemen van een cognitieve vaardigheidstest (covaartest) en een belangstellingstest wordt een beeld samengesteld van diens persoonlijkheid, onderwijservaring, talenten, interesses, ambities en leerhouding. Daarnaast kunnen de leerlingen deelnemen aan tal van oriënterende activiteiten zoals een bezoek aan het Beroepenhuis, doe-dagen in vervolgscholen, de toekomstdagen van het inburgeringsagentschap, VDAB-projecten...

De vervolgschoolcoach

De vervolgschoolcoach is de persoonlijke schooltrajectbegeleider die wordt uitgestuurd door de school die de onthaalklas inricht. Zij of hij biedt extra omkadering voor de opvolging van ex-OKAN-leerlingen in het regulier onderwijs.

Taken van de vervolgschoolcoach:

- het doorstroomdossier bezorgen aan de vervolgschool
- het administratieve proces opvolgen
- portretterende klassenraden en toelatingsklassenraden bijwonen
- instaan voor trajectbegeleiding en (her)oriëntering
- het psychosociaal welbevinden van de leerling opvolgen

Scholen met een OKAN-afdeling in Gent en omgeving

Don Bosco Sint-Denijs-Westrem
HTISA, Gent
Richtpunt campus Gent Henleykaai
Het Spectrum – Toren van Babel, Gent
Tectura Groenkouter, Gent
VISO, Gent
VISO, Mariakerke
College Ten Doorn, Eeklo
Sint-Laurens, Zelzate/Wachtebeke
Emmaüs, Aalter
Leiepoort campus Sint-Vincentius, Deinze

Samen met de leerling en de vervolgschoolcoaches gaat de **klassenraad** op zoek naar welke finaliteit, studierichting en niveau het best past bij de talenten, vaardigheden en interesses van elke leerling. Tijdens een of meer snuffelstages kunnen de OKAN-leerlingen hun keuze toetsen aan de realiteit.

2. Snuffelstage

Op het einde van het onthaaljaar krijgen de OKAN-leerlingen de kans om enkele weken mee te draaien in een klas in het reguliere onderwijs. Deze snuffelstage vindt meestal plaats naar het einde van een schooljaar toe (maart-april-mei), maar vaak ook in november met het oog op doorstroming in januari. In uitzonderlijke gevallen kan de stage ook plaatsvinden in andere periodes van het schooljaar.

Samen met de leerling en de ouders zoekt de vervolgschoolcoach naar een geschikte stageplek.

De snuffelstage is de eerste concrete ervaring die de nieuwkomer heeft met het regulier onderwijs in Vlaanderen. De eerste ervaringen zijn vaak wisselend: de ene leerling is onder de indruk, de andere net wat teleurgesteld. Voor haast iedereen praten de leerkrachten en leerlingen te snel. Ook valt het OKAN-leerlingen wel eens op dat niet elke in België geboren leerling evenveel respect toont voor de school en de leerkrachten.

Doel van de snuffelstage

- kennismaken met de werking van het regulier onderwijs
- proeven van de gekozen finaliteit, richting en jaar
- verwachtingen over zichzelf en de school toetsen aan de realiteit
- kennis van het Nederlands toetsen
- kennismaken met vak- en schooltaalwoorden

Draaiboek voor de snuffelstage

1. Wat gaat vooraf aan de snuffelstage?

- a. Oriënteringstraject in de OKAN-klas
- b. Contact met de snuffelschool: doelstelling, afspraken, lesroosters...
- c. Bezoek van de snuffelaar aan je school (indien mogelijk)

2. Wees voorbereid

- a. Lees de informatie over de OKAN-leerling bezorgd door de vervolgschoolcoach.
- b. Vraag een tijdelijke account aan voor Smartschool.
- c. Geef de leerling een laptop in bruikleen of vraag er een aan via de vervolgschoolcoach.
- d. Maak kopieën van de leerstof voor de snuffelaar.
- e. Duid een buddy aan om de snuffelaar bij te staan in praktische zaken.
- f. Kader de komst van de snuffelaar bij de klasgenoten.
- g. Spreek erover met je collega's.

3. De eerste dag van de snuffelstage

- a. Stel de OKAN-leerling voor aan de klasgenoten en omgekeerd.
- b. Geef de leerling een plaats in de klas.

- c. Maak duidelijk wie de buddy is en wat die kan betekenen.
- d. Voorzie het nodige materiaal.

4. Andere nuttige tips

- a. Wees je ervan bewust dat de leerling een lange weg heeft afgelegd (letterlijk en figuurlijk).
- b. Wees geduldig. De leerling heeft in het thuisland vaak niet de nodige bagage voor je vak gekregen of beheerst het Nederlands nog niet voldoende om alle instructies te begrijpen.
- c. Laat de leerling gebruik maken van een woordenboek, een vertaalapp, gebaren of (indien nuttig of nodig) een andere taal.
- d. Pas je spreektempo aan.
- e. Verwoord wat je doet. Zo kan de leerling nieuwe woorden oppikken.
- f. Geef afwezigheden door aan de contactpersoon in uw school.

5. Evaluatie

Aan het einde van de stage heb je als leerkracht min of meer een beeld gekregen van de OKAN-leerling. Neem even de tijd om het evaluatieformulier, waarvan de vervolgschoolcoach de link doorstuurde, in te vullen. Het is een waardevol instrument bij de oriëntering van de leerling aan het einde van het onthaaljaar.

Verlengde snuffelstage

Als de snuffelstage zeer positief geëvalueerd wordt, dan kan beslist worden om de snuffelstage te **verlengen** tot aan het einde van het schooljaar. Die beslissing wordt altijd genomen in samenspraak met de leerling, de ouders, de vervolgschool en de klassenraad van de onthaalklas. Zo'n verlengde snuffelstage is een **gevorderd taalbad** en kan nuttig zijn als **overgangperiode** tussen OKAN en het reguliere onderwijs. Zo kan de leerling al heel wat school- en vaktaalwoorden oppikken, kennismaken met examens, wennen aan de schoolomgeving, een netwerk uitbouwen... Soms komt het voor dat de leerling slaagt voor de (meeste) examens, waarna de klassenraad kan beslissen om de leerling naar een volgend jaar te laten overgaan.

Bij een verlengde snuffelstage is het belangrijk om goed te communiceren met de leerkrachten en andere betrokkenen zodat iedereen op de hoogte is van het doel van deze verlenging. Tijdens een verlengde snuffelstage blijft de OKAN-leerling ingeschreven in de school waar hij of zij de onthaalklas volgt.

Snuffelstages in onze school

Overkoepelende coördinatie:

Concrete uitwerking eerste graad:

Concrete uitwerking tweede graad:

Concrete uitwerking derde graad:

3. Doorstroomadvies

Alle leerlingen van OKAN moeten een doorstroomadvies krijgen. De **klassenraad van de onthaalklas**, waarin de vervolgschoolcoaches een raadgevende functie hebben, geeft daarmee **een inschatting van het jaar en de finaliteit** (of van de keuze tussen A- en B-stroom in het geval van de eerste graad) die aangewezen zijn voor het volgende schooljaar. In geval van twijfel is een dubbel advies mogelijk. Het advies is gebaseerd op:

- een inschatting van de cognitieve vaardigheden d.m.v. de covaartest
- de vorderingen van de leerling in het aanleren van het Nederlands
- de onderwijservaring in het thuisland
- de leeftijd
- de trajectgesprekken met de vervolgschoolcoaches die peilen naar talenten, competenties, interesses en motivatie
- de observaties van vervolgschoolcoaches en OKAN-leerkrachten tijdens een stagebezoek
- de evaluatie van de snuffelstage door de leerling zelf en door de leerkrachten van de klas waarin gesnuffeld werd

18-jarigen kunnen het advies krijgen om een volwassenentraject te volgen: tweedekansonderwijs, een opleiding in een centrum voor volwassenenonderwijs, een taal- en inburgeringstraject bij Ligo (het vroegere centrum voor basiseducatie) of een beroepsopleiding bij VDAB of Syntra.

Als de klassenraad vermoedt dat de leerling nood heeft aan buitengewoon onderwijs, wordt dit doorgegeven aan het CLB, dat een verslag voor doorverwijzing naar BuSO kan opstellen.

Het doorstroomadvies is niet bindend. Het heeft niet de rechtsgeldigheid van een attest. Zowel de leerling als de vervolgschool kunnen het advies naast zich neerleggen. Als de vervolgschool ingaat tegen het doorstroomadvies, moet de toelatingsklassenraad dat wel grondig motiveren (zie [7. Toelatingsklassenraad](#)).

4. Inschrijving in onze school

Inschrijving

De vervolgschoolcoach van de OKAN-klas bereidt de inschrijving voor. Indien nodig zal de coach de OKAN-leerlingen en hun ouders begeleiden bij de inschrijving. In ieder geval zorgt de vervolgschoolcoach ervoor dat de overgang zo vlot mogelijk verloopt. De coach treedt niet op als vervanger van de ouders of de voogd, tenzij er een volmacht is verleend. Als de leerling een andere school kiest dan die waarin de snuffelstage plaatsvond, brengt de coach soms op voorhand met de leerling een verkennend bezoek aan die school.

De leerling wordt ingeschreven onder ontbindende voorwaarde. Pas indien de toelatingsklassenraad een gunstige beslissing neemt, wordt dit een definitieve inschrijving. Als de toelatingsklassenraad een ongunstige beslissing neemt, dan wordt de inschrijving ontbonden (zie [7. Toelatingsklassenraad](#)).

De meeste ex-OKAN-leerlingen schrijven zich in op de school waar ze ook hun snuffelstage hebben gedaan, maar dit is niet altijd het geval. Er zijn ook leerlingen die na hun OKAN-jaar al langs verschillende scholen passeerden. Misschien werden zij na een niet geslaagde poging naar een andere richting geheroriënteerd. Soms schrijft de klassenraad van de onthaalklas een doorstroomadvies dat afwijkt van de snuffelstage, bijvoorbeeld als die stage negatief geëvalueerd werd (zie [3. Doorstroomadvies](#)).

Het doorstroomdossier

De vervolgschoolcoach stuurt het doorstroomdossier naar de vervolgschool. In dat dossier, dat bij alle OKAN-aanbieders in het Gentse OKAN-netwerk (Gent, Aalter, Deinze, Eeklo en Zelzate) dezelfde vorm heeft en dat je niet mag verwarren met het administratieve leerlingdossier, vind je onder meer volgende informatie:

- leeftijd
- afkomst
- thuistaal
- datum van aankomst in ons land
- schoolverleden
- persoonlijkheid
- leerhouding
- talenten
- interesses
- inschatting van het niveau voor Nederlands door de leerkrachten van de onthaalklas:
 - algemene taalvaardigheid
 - de vier vaardigheden: luisteren, spreken, lezen en schrijven

- andere talenten die opgevallen zijn bij de leerkrachten wiskunde, techniek, LO...
- aandachtspunten en tips voor leerlingen met leerproblemen of een andere problematiek

Inschrijvingen in onze school

5. Taken van onze school als vervolgschool voor ex-OKAN-leerlingen

De overgang van de onthaakklas naar een reguliere klas is een **grote stap**. Tijdens het onthaaljaar zat de leerling in een veilige omgeving samen met jongeren die gelijkaardige ervaringen deelden. De leerlingen werden omringd door leerkrachten die taalonderwijs aan nieuwkomers als hun kerntaak hadden. Na de overgang naar het vervolgonderwijs worden ex-OKAN-leerlingen gedropt in een voor hen onbekende wereld, tussen klasgenoten die vaak enkel Nederlands praten en die al vriendengroepen gevormd hebben. Misschien maken nieuwkomers daardoor voor het eerst kennis met de gereserveerdheid van veel Vlamingen of met (onbewuste) etnisch-culturele vooroordelen bij sommige leerlingen en leerkrachten.

Onze school is verantwoordelijk voor de onderwijsloopbaan van haar leerlingen. Het is onze taak om ex-OKAN-leerlingen zo goed mogelijk te ondersteunen en te werken aan gelijke onderwijskansen. Onze school is het **eerste aanspreekpunt** voor ondersteuningsnoden van ex-OKAN-leerlingen, zowel voor de verwerving van taal en andere vakken als voor de zorg om het psychosociaal welzijn.

Het **grootste deel van het taalverwervingsproces** van nieuwkomers vindt plaats in de vervolgschool. Eén jaar onthaalonderwijs is immers ruim onvoldoende om het Nederlands volledig onder de knie te krijgen. Ook het aanleren van specifieke school- en vaktaalwoorden gebeurt bij ons.

We worden hierbij geholpen door de ondersteuningscoach. Dat kan tijdens de contactmomenten die de ondersteuningscoach heeft op onze school, maar ook tijdens een personeelsvergadering, een pedagogische studiedag of een navorming op school.

De ondersteuningscoach

De ondersteuningscoach is een vervolgschoolcoach die in samenspraak met alle OKAN-aanbieders uit Gent en omgeving is toegewezen aan onze school. Zij of hij ondersteunt ons voor alle ex-OKAN-leerlingen, ongeacht de OKAN-school van waaruit zij instroomden, en houdt zich vooral bezig met taalondersteuning.

Taken van de ondersteuningscoach:

- het **aanspreekpunt** zijn bij specifieke vragen of moeilijkheden die niet door het eigen schoolteam op een adequate manier kunnen worden aangepakt
- begeleidende en delibererende **klassenraden** bijwonen
- expertiseoverdracht en **professionalisering** van leraren en het schoolteam m.b.t. het werken met ex-OKAN-leerlingen
- **ondersteuning** van ex-OKAN-leerlingen via co-teaching, woensdagklas of individuele taalondersteuning op de vervolgschool

De ondersteuningscoach voor onze school

Onze taken als school

- de vervolgschoolcoach uitnodigen voor de portretterende klassenraad en de toelatingsklassenraad
- de ondersteuningscoach uitnodigen voor begeleidende en delibererende klassenraden
- doorstroomdossiers aan alle betrokken leerkrachten bezorgen of uploaden in het leerlingvolgsysteem
- een vast aanspreekpunt aanduiden voor alles rond nieuwkomers op onze school
- werken aan een schoolbreed taalbeleid met een heldere aanpak rond taalondersteuning
- werken aan kaders om ex-OKAN-leerlingen te ondersteunen met een heldere aanpak rond flexibele trajecten en vrijstellingen
- de uitvoering van de taken van de ondersteuningscoach faciliteren, door bijvoorbeeld een lokaal te voorzien voor overleg met leerlingenbegeleiders en leerkrachten, een lokaal te voorzien voor individuele ondersteuning van leerlingen of een Smartschool-account aan te maken.

Wat doet de ankerfiguur (graadcoördinator of leerlingbegeleider)?

- zorgvragen ophoofden
- flexibele leertrajecten uitstippelen (zie [8. Flexibele trajecten](#))
- nieuwe leerkrachten inlichten over de visie en het kader rond ex-OKAN-leerlingen (eventueel samen met de aanvangsbegeleiding)
- leerkrachten motiveren om navormingen rond ex-OKAN-leerlingen te volgen
- overleg organiseren tussen ouders, leerling, leerlingenbegeleiding en ondersteuningscoach op basis van de behoeften

De graadcoördinatoren op onze school

De leerlingenbegeleiders op onze school

6. Portretterende klassenraad

De **portretterende klassenraad**, die eigenlijk een begeleidende klassenraad is, kan (maar moet niet) georganiseerd worden net voor of na de inschrijving in onze school. Bij ex-OKAN-leerlingen die bij de aanvang van een schooljaar instromen, zal die dan eind augustus of begin september plaatsvinden.

De vervolgschoolcoach van de OKAN-klas waaruit de leerling doorstroomt, stelt er de leerling voor, licht het doorstroomadvies toe en adviseert de leerkrachten en de leerlingenbegeleiding voor het uitstippelen van een flexibel traject. De leerkrachten kunnen bij de coach terecht met specifieke vragen en bedenkingen.

7. Toelatingsklassenraad

De toelatingsklassenraad, waarin alle leraars van het betrokken structuuronderdeel zijn opgenomen, moet verplicht plaatsvinden **binnen de 35 kalenderdagen** na aanvang van de effectieve regelmatige lesbijwoning door de leerling.¹ Meestal is dat begin oktober, maar voor OKAN-leerlingen die instromen in januari, zal dat in de eerste helft van februari zijn. Let op als er een vakantie in die periode valt, want vakantiedagen moeten net als zaterdagen, zondagen en ziektedagen meegeteld worden.

Pas indien de toelatingsklassenraad een gunstige beslissing neemt, wordt de inschrijving onder ontbindende voorwaarde omgezet in een definitieve inschrijving. Wanneer de toelatingsklassenraad een ongunstige beslissing neemt, wordt de inschrijving ontbonden op het moment dat deze leerling in een andere school is ingeschreven of uiterlijk 1 maand, vakantieperioden niet inbegrepen, na de negatieve beslissing van de toelatingsklassenraad.²

Leerlingen die doorstromen naar de arbeidsmarktfinaliteit kunnen van rechtswege toegelaten worden **op basis van leeftijd**. Dit geldt voor leerlingen die uiterlijk op 31 december na de aanvang van het schooljaar de leeftijd van 12 jaar bereiken (toegelaten tot 1B) en voor leerlingen die uiterlijk op 31 december na de aanvang van het schooljaar de leeftijd van 14 jaar bereiken (toegelaten tot 2B). Voor hen hoeft er strikt genomen dus geen toelatingsklassenraad ingericht worden, aangezien steeds de meest gunstige toelatingsvoorwaarde van toepassing is.

Sinds 1 september 2024 is het niet langer zo dat leerlingen die uiterlijk op 31 december na de aanvang van het schooljaar de leeftijd van 15 jaar bereiken van rechtswege worden toegelaten tot het eerste leerjaar van de tweede graad van de arbeidsmarktfinaliteit. Voor deze leerlingen is er dus wel een toelatingsklassenraad nodig.

De **vervolgschoolcoach** moet in de toelatingsklassenraad worden opgenomen. De coach heeft er een raadgevende functie en kan toelichting geven bij het doorstroomadvies van de OKAN-klassenraad en de mogelijkheden voor een flexibel traject. De vervolgschoolcoach spreekt steeds vanuit het belang van de leerling.

De toelatingsklassenraad moet bij de beslissing rekening houden met het advies van de klassenraad van het onthaaljaar. Als afgeweken wordt van het doorstroomadvies, moet de toelatingsklassenraad dat afdoende **motiveren**. De klassenraad mag zich hierbij enkel

¹ ... en dus niet meer binnen de 25 lesdagen zoals vroeger het geval was. Alleen voor het tweede leerjaar van de derde graad moet de toelatingsklassenraad nog steeds plaatsvinden binnen de 25 lesdagen na aanvang van de lesbijwoning.

² In afwijking van het voorafgaande wordt de inschrijving niet ontbonden bij een ongunstige beslissing wanneer het schoolbestuur geen gebruik wenst te maken van deze weigeringsgrond. In dat geval blijft deze leerling ingeschreven als vrije leerling.

baseren op het cognitief functioneren van de leerling en dus niet op het gedrag (daarvoor dient het tuchtreglement).

De leerlingenbegeleider, graadcoördinator of directeur deelt de beslissing mee aan de leerling en diens ouders en brengt, bij een negatieve beslissing, de vervolgschoolcoach op de hoogte van de nood tot heroriëntering. De ouders moeten binnen de zeven kalenderdagen schriftelijk of digitaal een **mededeling van weigering** ontvangen. Onze school moet haar beslissing ook meedelen via de administratieve toepassingen voor het uitwisselen van leerlingengegevens aan AGODI (Discimus).

De geweigerde leerling heeft het recht om nog maximaal **één maand** (vakantieperioden niet inbegrepen) **ingeschreven te blijven** en les te blijven volgen in de huidige klasgroep zodat de ouders de tijd hebben om een nieuwe klas of school te zoeken. Zij worden hierbij geholpen door de vervolgschoolcoach.³

Bij **verandering van school** in de loop van het schooljaar wordt een gunstige beslissing van de toelatingsklassenraad overgedragen naar de nieuwe school, tenzij blijkt dat deze beslissing werd verkregen zonder dat de leerling het oogmerk had om in de desbetreffende school daadwerkelijk en regelmatig de lessen te volgen. In dat laatste geval zal de toelatingsklassenraad van de nieuwe school bevoegd zijn om zelf een beslissing te nemen. Een ongunstige beslissing van de toelatingsklassenraad wordt niet overgedragen naar een andere school. In die school moet de toelatingsklassenraad zelf beslissen.

Zolang een leerling na het onthaaljaar nog geen eerste oriënteringsattest kreeg uitgereikt, behoudt die het **statuut van ex-OKAN-leerling**. Dit betekent dat de leerling nog tijdens dat eerste schooljaar na OKAN geheroriënteerd kan worden als een toelatingsklassenraad een beslissing in die zin neemt. Een voorbeeld: een leerling die doorstroomde naar het tweede leerjaar A presteert veel beter dan verwacht. De leerkrachten schatten in dat de leerling in de loop van dat leerjaar al kan overgaan naar 3 finaliteit Doorstroom. De toelatingsklassenraad van het derde jaar in de door de leerling gekozen richting kan deze leerling toelaten. Het gaat erom dat je steeds het belang van de leerling voor ogen houdt en de leerling zo ambitieus mogelijk oriënteert.

³ Omzendbrief SO/2022/02, punt 9.1

Planning, organisatie en opvolging van toelatingsklassenraden op onze school

- Neem kort na de start van een nieuwe ex-OKAN-leerling (meestal is dat begin september) contact op met de vervolgschoolcoach om het traject van de ex-OKAN-leerling te bespreken.
- Organiseer samen met de vervolgschoolcoach een portretterende klassenraad voor de leerkrachten van de betreffende klas.
- Informeer een week voor de toelatingsklassenraad de volledige klassenraad over het traject van de ex-OKAN-leerling. Dit kan je doen door het doorstroomdossier van de leerling te delen via Smartschool.
- Nodig tijdig de vervolgschoolcoach uit voor de toelatingsklassenraad.
- Voer een gesprek met de leerling en diens ouders, voogd of begeleider en breng ook hen op de hoogte van de bedoeling van de toelatingsklassenraad.
- De toelatingsklassenraad mag geen momentopname zijn. Hou er rekening mee dat de overstap van de OKAN-school naar de vervolgschool erg groot is, ondanks de inspanningen van de leerling, de OKAN-school en de vervolgschool.
- Focus op het potentieel van de leerling. Een toelating hoeft geen garantie op slagen te betekenen voor het eerstvolgende rapport.
- De centrale vraag is: 'Zien wij deze leerling op lange termijn slagen in deze richting?' Durf te denken over meerdere schooljaren heen.

Verloop van een toelatingsklassenraad

- De directeur, de graadcoördinator of de leerlingenbegeleider schetst kort het wettelijk kader van de toelatingsklassenraad waarin de leerkrachten beslissingsbevoegdheid hebben en de vervolgschoolcoach een adviserende bevoegdheid.
- Indien er nog geen portretterende klassenraad heeft plaatsgevonden, schetst de vervolgschoolcoach het traject van de leerling en belangrijke aandachtspunten.
- De leerkrachten overlopen per vak waar de leerling staat en hoe die evolueert.
- Een beslissing tot toelating wordt genomen (gunstig of ongunstig).
- Er worden beslissingen genomen voor de toepassing van een flexibel traject en andere maatregelen. Met de betrokken leerkrachten worden hiervoor concrete afspraken gemaakt.

8. Flexibele trajecten

Voor de meeste ex-OKAN-leerlingen is een flexibel traject aangewezen. De regelgeving geeft ons daar verschillende mogelijkheden voor: vrijstellingen, overgaan met tekorten en extra taallessen. We sommen hieronder enkel de mogelijkheden op die toepasbaar zijn op ex-OKAN-leerlingen. Het doel van flexibele trajecten en andere aanpassingen is om gelijke onderwijskansen te creëren en de werklast van ex-OKAN-leerlingen zoveel mogelijk gelijk te houden aan die van de klasgenoten.

Het **schoolbestuur beslist zelf** of de school met flexibele trajecten werkt. Het hoeft niet per se in het schoolreglement vermeld te staan, maar we raden wel aan om dit op te nemen. De beslissing om een flexibel traject in te zetten, behoort tot de bevoegdheid van de klassenraad en de betrokken leerling of diens ouders (zie SO/2005/04, punt 2.2.6 en SO64, 15 - Taalgebonden maatregelen).

Hieronder geven we een (toegegeven, vrij droge) opsomming van wat er wettelijk allemaal mogelijk is en aan welke voorwaarden er daarbij moet worden voldaan. We vermelden enkel de mogelijkheden die toepasbaar zijn op ex-OKAN-leerlingen.

De regelgeving rond flexibele trajecten is complexe materie die bovendien geregeld wordt aangepast. Aarzel dus niet om bij twijfel advies te vragen aan de vervolgschoolcoach of de verificateur. Dankzij de nieuwe omzendbrief 'Flexibilisering in het secundair onderwijs' worden alle mogelijke maatregelen rond flexibele trajecten nu wel op een handige manier gebundeld. Daarnaast zijn ook de omzendbrieven 'Afwezigheden en in- en uitschrijvingen in het voltijds gewoon secundair onderwijs en het deeltijds secundair onderwijs' en 'Structuur en organisatie van het voltijds secundair onderwijs' (SO64) van toepassing.

Onze verificateur

Vrijstellingen

In het jargon heet dit 'vrijstellingen omwille van specifieke leerbehoeftes van de leerling'. De geldende bepalingen worden toegelicht in:

- de omzendbrief 'Flexibilisering in het secundair onderwijs' (<https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document/16099>);
- de omzendbrief 'Afwezigheden en in- en uitschrijvingen in het voltijds gewoon secundair onderwijs en het deeltijds secundair onderwijs' (<https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=13644>);
- de omzendbrief 'Structuur en organisatie van het voltijds secundair onderwijs', ook wel bekend als de 'SO64' (<https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=9418>).

De wettelijke basis voor vrijstellingen is art. 136/6 van de codex Secundair Onderwijs en omzendbrief SO/2005/04, punten 2.2.5. en 2.2.6.

We raden aan om deze afwijkingsmogelijkheid op te nemen in het schoolreglement, maar dat is geen verplichting.

Vrijstelling voor een vakonderdeel

- Het kan hierbij gaan om het vrijstellen van het volgen van bepaalde programmaonderdelen van om het even welk structuuronderdeel⁴ omwille van **cognitief sterk functioneren, tijdelijke leermoeilijkheden of leerachterstanden** voor een of meer vakken. De vrijgestelde onderdelen moeten vervangen worden door een evenwaardig individueel lesprogramma dat de finaliteit van het structuuronderdeel niet aantast. Per saldo blijft de studiebelasting voor de leerling daardoor dezelfde als voor de overige leerlingen uit diens groep.
- Het kan ook gaan om het vrijstellen van het volgen van bepaalde onderdelen van het lesprogramma waarvoor de leerling al **eerder geslaagd** is. Het is opnieuw verplicht om de vrijgestelde onderdelen te vervangen door een alternatief programma. Per saldo blijft de studiebelasting voor de leerling ook hier dezelfde als voor de overige leerlingen uit diens groep.
- Vrijstellingen zijn mogelijk gedurende een deel of het geheel van het schooljaar.
- Er staat geen wettelijke limiet op het aantal vrijstellingen van vakonderdelen.
- De vrijgekomen tijd hoeft niet voor taalondersteuning gebruikt te worden.
- Een gunstige beslissing van de **toelatingsklassenraad of begeleidende klassenraad** is vereist. De vrijstellingen en vervangingen worden schriftelijk vastgelegd en gemotiveerd.
- Het akkoord van de ouders of de meerderjarige leerling is vereist. Een flexibel traject kan niet geëist noch verplicht worden.
- De delibererende klassenraad beslist autonoom of en hoe de alternatieve opdrachten geëvalueerd worden.
- De vrijstellingen doen geen afbreuk aan de studiebekrachtiging.
- De vrijstellingen en vervangingen worden schriftelijk en gemotiveerd vastgelegd in het leerlingendossier.

⁴ Structuuronderdeel: een gemeenschappelijk begrip voor eerste leerjaar A, eerste leerjaar B, basisoptie, studierichting, Se-n-Se, specialisatiejaar, voorbereidend leerjaar op het hoger onderwijs en derde leerjaar van de derde graad bso, niet georganiseerd als een specialisatiejaar (= naamloos leerjaar).

- Voorbeeld: het onderdeel over Middelnederlands schrappen in het vak Nederlands. Vakonderdelen zijn clusters van leerplandoelen in bepaalde vakken, bv. vaardigheden bij talen, meetkunde bij wiskunde of balsporten bij LO.

Vrijstelling voor een volledig vak

- Hier gaat het om het vrijstellen van het volgen van een of meer volledige vakken omwille van **cognitief sterk functioneren, tijdelijke leermoeilijkheden of leerachterstanden** of voor een of meer vakken waarvoor de leerling al **eerder geslaagd** is.
- Vrijstellingen zijn mogelijk gedurende een deel of het geheel van het schooljaar. In ieder geval duren ze zolang als de klassenraad nodig acht met het oog op de taalbeheersing van de leerling.
- Tenzij het om vakken gaat waarvoor de leerling reeds geslaagd is, moeten de vrijgekomen uren **volledig aan Nederlands** besteed worden. De vrijgekomen uren hoeven niet voor het vak Nederlands gebruikt te worden, maar kunnen ook gebruikt worden voor talige ondersteuning bij gelijk welk ander vak. Dit kan de vorm aannemen van individuele ondersteuning door de ondersteuningscoach, maar vaker (en liever) van zelfstudie, het zelfstandig uitvoeren van taken, het zelfstandig verwerken van de leerstof die aangereikt werd in het kader van pre-teaching, verschillende ex-OKAN-leerlingen die elkaar helpen (al dan niet in aanwezigheid van een ondersteuningscoach), het meevolgen van lessen in andere (lagere) klassen...
- De vrijstellingen **mogen de finaliteit van het structuuronderdeel niet aantasten**. Het bewaken hiervan is de bevoegdheid van de klassenraad. Die beslist in alle autonomie of een vrijstelling toegekend kan worden. Dat kan zowel voor richtingspecifieke als voor andere vakken.
- Een gunstige beslissing van de **toelatingsklassenraad of begeleidende klassenraad** is vereist. Bij vrijstelling voor meerdere jaren is die beslissing elk jaar nodig. De vrijstellingen en vervangingen worden schriftelijk vastgelegd en gemotiveerd.
- Het akkoord van de ouders of de meerderjarige leerling is vereist. Een flexibel traject kan niet geëist noch verplicht worden.
- Er staat geen wettelijke limiet op het aantal vrijstellingen, maar dat mag geen vrijgeleide zijn om te veel vrijstellingen toe te kennen. Op het einde van het betreffende structuuronderdeel moet de klassenraad in eer en geweten kunnen beslissen of een attest of diploma wordt uitgereikt.
- De ondersteuning hoeft niet te gebeuren op het moment van de vrijgestelde uren zelf.

- De alternatieve opdrachten moeten gelijkwaardig zijn aan die voor reguliere leerlingen.
- De delibererende klassenraad beslist autonoom of en hoe de alternatieve opdrachten geëvalueerd worden.
- De vrijstellingen doen geen afbreuk aan de studiebekrachtiging.
- De vrijstellingen mogen niet op het getuigschrift of het diploma vermeld worden.

Noot: je mag een vak als Frans of wiskunde vervangen door ondersteuning in dat vak of door een basiscursus. Strikt genomen is dat geen vrijstelling voor een volledig vak, maar ook hier mag de vervanging de finaliteit van het structuuronderdeel niet aantasten. Ook in dit geval beslist de delibererende klassenraad autonoom of en hoe er geëvalueerd wordt.

Afspraken rond vrijstellingen op onze school

Afspraken rond het vak Frans op onze school

Overgaan met tekorten

In het jargon heet dit ‘vrijstellingen als de school de afwijking op toelatingsvoorwaarden tot het 2e leerjaar van een graad toepast’. De geldende bepalingen worden toegelicht in de omzendbrief SO64, ‘9.2. Specifieke toelatings- en overgangsvoorwaarden tot de onderscheiden leerjaren en onderwijsvormen voor regelmatige leerlingen’ (<https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=9418#9-2>) en ‘10.1. Algemene beginselen (Evaluatie en bekrachtiging van de studies)’ (<https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=9418#10-1>).

Het schoolbestuur beslist of de school gebruik maakt van deze afwijkingsmogelijkheid. We raden aan om dit op te nemen in het schoolreglement.

- De **delibererende klassenraad** kan voorstellen dat een leerling overgaat met tekorten van een eerste naar een tweede jaar binnen een graad. Dit kan voor alle graden en finaliteiten behalve voor de eerste graad in de A-stroom.
- De **toelatingsklassenraad** van het tweede leerjaar kan dit voorstel omzetten in een beslissing.

- Deze maatregel is bedoeld om individuele leertrajecten te kunnen aanbieden. Voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften zoals ex-OKAN-leerlingen is dit altijd mogelijk.⁵
- Het is geen vorm van uitstel van beslissing.⁶ Het is een beslissing.
- De delibererende klassenraad van het eerste jaar van een graad...
 - reikt (in juni) een C-attest uit. De school kan op het einde van het eerste leerjaar namelijk nog niet beslissen om een ‘Attest van regelmatige lesbijwoning’ (ARL) uit te reiken voor een overgang met tekorten.
 - stelt voor om de leerling te laten overgaan met tekorten en geeft dit door aan de klassenraad van het volgende leerjaar.
 - zet het C-attest om in een ‘ARL Overgang met tekorten’ nadat de toelatingsklassenraad (in september) beslist heeft om de leerling te laten overgaan. De uitreiking van zo’n ARL is verplicht.
- De toelatingsklassenraad van het tweede jaar van een graad...
 - beslist in september en in overleg met de delibererende klassenraad of zij de leerling toelaat tot het tweede jaar.
 - bestaat uit alle leden van het tweede jaar van de betreffende graad.
 - mag de overgang met tekorten enkel weigeren als dit voldoende gemotiveerd wordt.
 - geeft zijn beslissing door aan de delibererende klassenraad van het eerste jaar.
- Als de leerling slaagt in het tweede leerjaar van de betreffende graad, ontvangt die een A-attest, B-attest, getuigschrift of diploma.
- De tekorten moeten weggewerkt zijn op het einde van het tweede jaar van die graad. Als de leerling dan toch nog tekorten heeft (van het eerste of van het tweede jaar), ontvangt die een C-attest. De leerling heeft dan het recht om over te zitten.
- De leerling moet dan een derde leerjaar volgen om de tekorten van beide of een van beide leerjaren weg te werken. Er moet dan een lesprogramma uitgewerkt worden waarin de leerling de lessen kan volgen van de vakken waarvoor die nog niet geslaagd is.

⁵ Voor andere leerlingen kan de delibererende klassenraad deze beslissing enkel nemen als het schoolbestuur akkoord is met deze vorm van flexibilisering binnen een graad en het dus vermeld wordt in het schoolreglement. Dit kan voor een hele klasgroep of voor individuele leerlingen.

⁶ Een uitstel van beslissing betekent dat je nog geen beslissing neemt wegens onvoldoende informatie. In zo’n geval komt de delibererende klassenraad na een herexamen of vakantietaak opnieuw samen.

- Als de leerling van school of richting verandert, moet de klassenraad van het eerste jaar van die graad (dus van de eerste school) opnieuw een beslissing nemen. Als er meerdere scholen bij betrokken zijn, moet er dus een overleg zijn tussen de klassenraden van beide scholen.
- Je vindt al deze info in omzendbrief SO64 telkens bij de toelatingsvoorwaarden van het tweede jaar van elke graad in elke richting.

Extra taallessen

De geldende bepalingen worden toegelicht in de [omzendbrief SO64, onder punt 15. Taalgebonden maatregelen](#).

Binnen de eigen school

- In het kader van maatregelen die tegemoetkomen aan specifieke noden op het vlak van kennis van de onderwijstaal kan de toelatingsklassenraad de leerling **verplichten** tot extra taallessen binnen de omkadering van de eigen school, indien het schoolbestuur hiermee akkoord gaat. Voor ex-OKAN-leerlingen is een voorafgaande taalscreening niet verplicht.
- Het schoolbestuur beslist of de school extra taallessen in de vorm van inhaallessen of binnen de vrije invulling van het complementaire gedeelte gebruikt.
- De klassenraad beslist of de extra taallessen worden ingezet voor de leerling.
- Het akkoord van de ouders is vereist.
- Deze taallessen kunnen maximaal oplopen tot drie uur per week boven op de gewone lessentabel en zijn een verplichting voor de leerling.
- Op basis van evaluaties kan de begeleidende klassenraad dit stopzetten in de loop van het schooljaar.
- De evaluaties mogen niet meetellen voor de toekenning van de studiebekrachtiging (eventueel wel als het positief is en ten gunste van de leerling).
- Scholen die in aanmerking komen voor het extra werkingsbudget voor een offensief Nederlands voor leerlingen die het Nederlands onvoldoende beheersen, kunnen ook van deze middelen gebruik maken om deze extra taallessen te organiseren. Voor meer informatie, zie omzendbrief SO 16.

Buiten de eigen school

- De klassenraad kan de leerling **vragen** om extra taallessen te volgen na de schooluren (bv. in een centrum voor volwassenenonderwijs).
- Men kan dit niet verplichten aan leerlingen binnen een flexibel leertraject.
- Deze lessen mogen niet meetellen voor de evaluatie (eventueel wel als het positief is en ten gunste van de leerling).

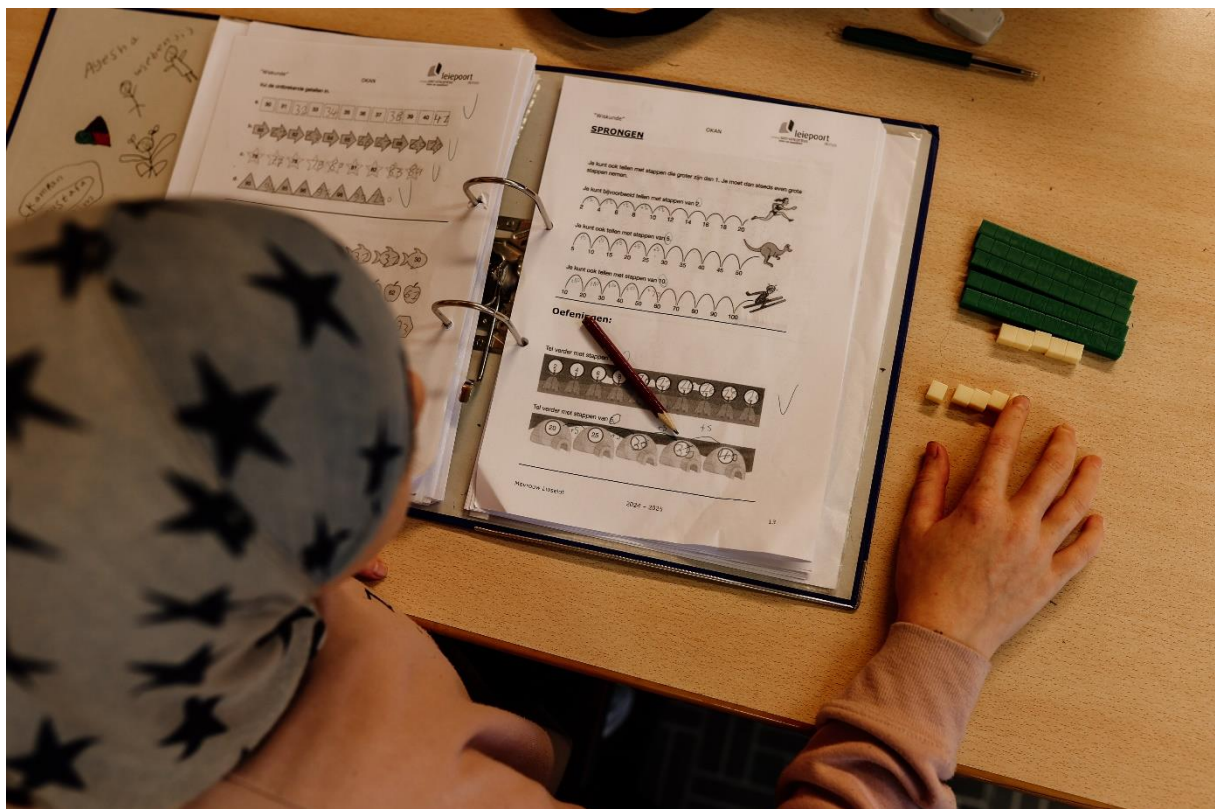
Schematisch overzicht

Een handig overzicht van flexibele leertrajecten met omschrijving van doelgroep, voorwaarden en verantwoordelijkheden vind je op Onderwijskiezer.be: <https://www.onderwijskiezer.be/v2/download/Flexibele%20leertrajecten%20SO.pdf>

Kort samengevat: de klassenraad heeft enorm veel vrijheid

Zolang een flexibel traject de finaliteit van het structuuronderdeel niet aantast, heeft de klassenraad erg veel vrijheid. Hij kan niet alleen autonoom het type van flexibilisering kiezen, maar ook de vorm die het traject aanneemt. In het geval van vrijstelling kan het vervangend lesprogramma of de taalondersteuning op veel manieren ingevuld worden, de delibererende klassenraad beslist autonoom of en hoe alternatieve opdrachten of extra lessen geëvalueerd worden... Merk ook op dat er in principe geen limiet staat op het aantal vrijstellingen dat kan worden toegekend.

9. Maatregelen op schoolniveau

Net als bij de flexibele trajecten is het doel van andere aanpassingen om de werklust zoveel mogelijk gelijk te houden aan die van de klasgenoten.

Ankerfiguur voor ex-OKAN

Eén leerlingbegeleider, graadcoördinator of opvoeder op onze school is het **aanspreekpunt** voor de ex-OKAN-leerlingen. Deze persoon maakt de leerlingen wegwijs en is het hele jaar door de vertrouwenspersoon bij eender welk probleem. Ook voor de leerkrachten is deze ankerfiguur de contactpersoon voor alle bezorgdheden i.v.m. de ex-OKAN-leerlingen.

Tijdens een kennismakingsgesprek begin september legt de ankerfiguur de maatregelen voor die voor elke leerling genomen werden. De ankerfiguur houdt contact met de ondersteuningscoach en organiseert extra **overleg** met leerling of ouders indien nodig. Indien een heroriëntering aan de orde is of als er zich ernstige sociaal-emotionele problemen zijn, contacteert de ankerfiguur de vervolgschoolcoach.

Ankerfiguur voor ex-OKAN'ers op onze school

Eerste graad:
Tweede graad:
Derde graad:

Taalondersteuners

Taalondersteuners op school geven beter **geen echte taalles** in de zin van een basiscursus met focus op grammatica, maar zorgen voor concrete ondersteuning voor taalproblemen op het moment dat ze zich voordoen. De betekenissen blijven beter hangen als zij gekoppeld worden aan de leerstof die de leerlingen op dat moment verwerken. Voor nieuwkomers mag je ervan uitgaan dat **é**lk vak ook een vak Nederlands is, met veel nieuwe woorden en jargon. Denk maar aan een vak als aardrijkskunde.

Ondersteuningscoach voor onze school

Andere taalondersteuners op onze school

Middagklas, woensdagklas, naschoolse huiswerkbegeleiding, remediëringslessen...

Moedig de OKAN-leerlingen aan om zo vaak mogelijk aanwezig te zijn in **de woensdagklas, middagklassen of de huiswerkbegeleiding** die in onze school ingericht worden. Hou de drempel van die naschoolse begeleiding zo laag mogelijk. Werk dus zo min mogelijk met inschrijvingen vooraf. We adviseren om deelname aan remediëring vrijwillig te houden, zodat de leerling zijn leerproces in eigen handen kan nemen.

Als je studiebegeleiding organiseert die zich specifiek naar ex-OKAN-leerlingen richt, adviseren we om dat **niet als een taalklas** te beschouwen, laat staan als een basiscursus Nederlands. Het is veel effectiever als de leerlingen zelf aangeven voor welk vak ze hulp kunnen gebruiken. De woordenschat die zij op die manier verwerven, kunnen zij verbinden aan het associatieve kader van die leerinhouden, waardoor de vastzetting sterker zal zijn.

Je kan ook helpen met het maken van een **studieplanning** en leren hoe het schoolwerk het best aangepakt kan worden. Hiervoor is [het boekje 'Eerst OKAN, nu ik kan'](#) een echte aanrader. Ook de nabespreking van taken, toetsen en examens is heel nuttig.

Huiswerkbegeleiding en remediëringslessen op onze school

Kringgesprekken met ex-OKAN-leerlingen

Hoewel het belangrijk is om nieuwkomers zoveel mogelijk te laten opgaan in de bredere groep van leerlingen, kan het nuttig zijn om enkele keren per jaar een kringgesprek met deze specifieke groep te organiseren. Leerlingen met **gedeelde ervaringen** kunnen er van elkaar leren en als leerlingbegeleider kan jij de vinger aan de pols houden over wat er bij hen leeft. Je kan zo ook te weten komen wat er eventueel kan verbeteren in de omgang met meertalige leerlingen op je school. Desgewenst kan de ondersteuningscoach aanwezig zijn op de kringgesprekken of ze mee voorbereiden en evalueren.

Het belang van de thuistaal

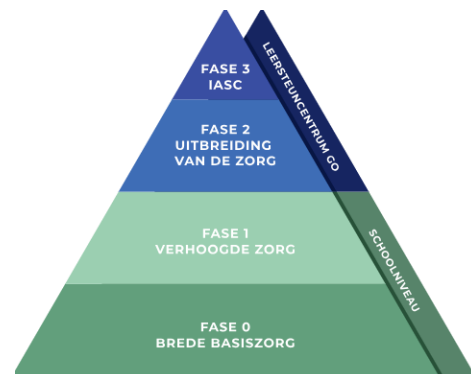
Het **omarmen van het talige repertoire** dat al bij de leerlingen aanwezig is, draagt bij aan taalkrachtig onderwijs. Als je respect toont voor de thuistaal en voor eventuele andere talen die de leerling in mindere of meerdere mate beheerst, vergroot dat niet alleen diens

welbevinden, maar ook de slaagkansen voor alle vakken. De leerlingen toelaten om onderling in de pauzes de eigen taal te spreken, hoort daar zeker bij.

Enkele woorden over het zorgcontinuüm

De maatregelen die we nemen voor ex-OKAN-leerlingen kunnen we een plaats geven op het zorgcontinuüm voor de leerlingenbegeleiding:

- **Fase 0:** elke school geeft alle leerlingen brede basiszorg. Het gaat hier om maatregelen in de klas die van toepassing zijn op alle leerlingen.
- **Fase 1:** bij onvoldoende basiszorg geeft de school verhoogde zorg. Het gaat nog steeds om maatregelen in de klas, maar enkel voor individuele leerlingen. Hier vallen de zogenaamde redelijke aanpassingen onder.
- **Fase 2:** als er meer hulp nodig is, betreft de school het CLB voor uitbreiding van zorg. Dit overstijgt het niveau van de klas.
- **Fase 3:** als intensieve ondersteuning en een traject op maat nodig zijn, maakt het CLB een IAC-verslag of worden externen ingeschakeld.

Figuur 1: Het zorgcontinuüm (bron: Leersteuncentrum GO! Gent)

In de meeste gevallen kunnen ex-OKAN-leerlingen goed geholpen worden binnen fasen 0 en 1 van het zorgcontinuüm. Veel van de maatregelen die op de volgende pagina's worden toegelicht, zitten op fase 1, aangezien het om redelijke aanpassingen gaat voor individuele leerlingen, maar het kan aangewezen zijn om als school de denkoefening te maken of bepaalde aanpassingen niet goed zouden zijn voor elke leerling – en dus misschien beter opgenomen kunnen worden in de brede basiszorg (fase 0).

10. Maatregelen op klasniveau

Net als bij de flexibele trajecten is het doel van andere aanpassingen om de **werklast** van ex-OKAN-leerlingen zoveel mogelijk **gelijk** te houden aan die van de klasgenoten. Daarom neemt het ‘ontstoffen’ van de leerinhouden een centrale plaats in binnen de maatregelen die je voor ex-OKAN’ers doorvoert.

De eerste stap die je als leraar zet, is het lezen van het **doorstroomdossier**. Dat wordt je bezorgd door de leerlingenbegeleider of (graad)coördinator.

Hou er bij alle ex-OKAN-leerlingen rekening mee dat zij misschien **een jaar lang geen nieuwe vakinhouden** geleerd hebben voor wiskunde, wetenschappen en taalvakken. In het onthaalonderwijs mag men immers enkel Nederlands onderwijzen. Zelfs als leerlingen binnen OKAN een vak als wiskunde hebben gekregen, ging dit in de regel enkel over de vak- en instructietaal bij dat vak. Denk er ook aan dat de leerling bij jou op school misschien voor het eerst kennismakt met Europese geschiedenis en aardrijkskunde.

De meeste nieuwkomers pikken veel op door te luisteren. Zij zullen bij aanvang in het reguliere onderwijs dus vaak door een **‘stille periode’** gaan, waarin de leerling bezig is betekenis toe te kennen aan de taal, maar die nog niet durft te spreken. Als leerkracht is het een evenwichtsoefening om enerzijds begrip op te brengen voor de stille periode, maar er anderzijds ook voor te zorgen dat de taalontwikkeling voldoende gestimuleerd wordt.

Het is belangrijk om een **krachtige (taal)leeromgeving** uit te bouwen waarin OKAN-leerlingen zich veilig voelen, veel taalaanbod krijgen in een concrete context, werken aan betekenisvolle taken en ondersteund worden door middel van interactie met leerkracht en medeleerlingen.

Aanpassen is nuttig voor de volledige (diverse) klasgroep

De werkdruk bij leerkrachten is vandaag bijzonder groot. Bijkomende maatregelen nemen om nieuwkomers zo goed mogelijk te ondersteunen, voelt dan wellicht ook als nog een extra uitdaging waar weinig tijd voor is. Het goede nieuws is echter dat veel van de maatregelen en aanpassingen die je op school al treft voor andere leerlingen met ondersteuningsnoden – denk aan dyslexie, ASS of trage leerders – meestal ook nuttig kunnen zijn voor ex-OKAN-leerlingen. Of omgekeerd: dat de aanpassingen voor nieuwkomers ten goede kunnen komen aan de volledige klasgroep. Dat impliceert trouwens allerminst dat de lat zou zakken: de maatregelen zijn net een springplank om verder te kunnen raken.

Welke maatregelen kun je nemen?

Je algemene houding als leerkracht

- Wees geduldig.
- Maak gebruik van de sterktes van de ex-OKAN-leerling.
- Werk aan de zelfredzaamheid van de leerling door specifieke taken of verantwoordelijkheden te geven, zoals notities nemen, woordenlijsten aanleggen, lessen voorbereiden, vertalingen op voorhand opzoeken, huiswerk- en woensdagklassen bijwonen, aangeboden extra oefeningen maken, zelf hulp vragen...
- Kijk op een positieve manier naar de thuistaal en alle andere talen die de leerling beheerst.

Concrete acties in de klas

- Vestig de aandacht niet te veel op de ex-OKAN-leerling. Geef de leerling de tijd en de ruimte om te integreren in de groep.
- Duid een buddy aan die het reilen en zeilen van de school goed kent.
- Geef de leerling een vaste plaats naast een sterke leerling, met goed zicht op het bord, het scherm en de leerkracht.
- Laat de leerling in de beginperiode niet aan het bord komen, voor de klas spreken of hardop lezen, tenzij die dat zelf graag wil.
- Vraag de leerling enkel hardop voor te lezen als dat op voorhand aangekondigd werd.
- Werk zoveel mogelijk visueel: afbeeldingen, gebaren, non-verbale communicatie, schema's, presentaties...
- Deel belangrijke informatie niet enkel mondeling mee, maar ook schriftelijk op het bord of het scherm.
- Vraag naar een mondelinge reactie in plaats van een schriftelijke, of geef de mogelijkheid om schriftelijke reacties mondeling toe te lichten.
- Als de leerling een foute zinsbouw hanteert of een taalfout maakt, herhaal dan het antwoord in een correcte zin.

Differentiëren

- 'Ontstof' de leerstof door een onderscheid te maken tussen basiskennis en uitbreidingsleerstof.
- Geef de leerling minder toepassingsoefeningen.
- Laat de leerling minder voorbeelden memoriseren (bv. minder uitdrukkingen of spreekwoorden in het vak Nederlands).

- Bied de leerling kortere teksten aan waarover vragen gesteld worden of waarop je een bepaalde toepassing vraagt. Of laat enkele alinea's vallen van een tekst die je aan de andere leerlingen aanbiedt.
- Laat de leerling dezelfde opdracht uitvoeren als andere leerlingen, maar dan op andere inhoud (bv. boekbespreking van een stripverhaal of Wablieft-boek i.p.v. een volledige roman).
- Bezorg de leerling hulpfiches, instructiekaarten of omzettabelen die gebruikt kunnen worden tijdens de les.
- Bied de leerling audioboeken of een voorleesprogramma aan.

Pre-teaching

- Bied leesteksten of andere lesinhouden vooraf aan zodat de leerling eventueel vertaalwerk op voorhand zelfstandig kan doen.
- Duid zelf kernwoorden aan in de tekst of stimuleer de leerling om dat zelf te doen.
- Bezorg de leerling voor of na de les een ingevuld werkboek.
- Controleer regelmatig de ingevulde cursus van de leerling.

De verantwoordelijkheid van de leerling

- Laat de leerling op eigen initiatief lesmateriaal kopiëren van een klasgenoot.
- Laat de leerling gebruik maken van instructiekaarten en hulpfiches.
- Laat de leerling een woordenboek of vertaalapp gebruiken.
- Laat de leerling woordenlijsten gebruiken. Deze lijsten kun je het best door de leerling zelf stelselmatig laten opbouwen. Leg ze geregeld ter controle voor aan de vakleerkracht.
- Laat de leerling een (door de vakwerkgroep opgestelde) lijst met instructietaal gebruiken.
- Laat de leerling foto's nemen van de bordschema's of geef de schema's mee na de les.
- Laat een portfolio bijhouden van de acties die de leerling zelf onderneemt, bv. tijdens de uren van vrijgestelde vakken. Je kunt er de gelijknamige functie op Smartschool voor gebruiken. Zo kun je controleren of die uren nuttig worden ingevuld en kun je die acties eventueel evalueren.

Je eigen taalgebruik

- Spreek Nederlands. Het is belangrijk dat de leerling 'kilometers maakt' in de nieuwe taal, zowel op het vlak van lezen en luisteren, als wat spreken en schrijven betreft. Schakel dus niet over op het Engels of een andere gemeenschappelijke taal.

- Gebruik Standaardnederlands tijdens het lesgeven. Dat is de taalvariëteit die de leerling tijdens het OKAN-traject heeft geleerd. Dialecten zijn voor de leerling vaak moeilijk of niet te begrijpen.

Tot slot geven we hieronder nog een aantal tips voor helder taalgebruik mee. Die zijn niet bedoeld om je taalgebruik overdreven te vereenvoudigen, armer te maken of slechte zinnen (bv. zonder lidwoorden, inversies of vervoegingen) te formuleren: de bedoeling is net om een goed evenwicht te vinden en te blijven streven naar correcte, heldere én rijke taal. Je kan, op basis van wat de ex-OKAN-leerling nodig heeft, wel enkele ingrepen doen:

- Pas je spreektempo aan.
- Communiceer visueel: doe de actie voor, toon voorbeelden, gebruik grote afbeeldingen of foto's die je op papier laat zien of projecteert. Begeleid dat met verbale communicatie.
- Gebruik directe taal (niet 'het is de bedoeling dat we de bal gooien', maar 'we gooien de bal').
- Gebruik korte zinnen in het heden (bv. 'we tekenen') of zinnen met 'gaan' + infinitief (bv. 'we gaan tekenen').
- Vermijd het gebruik van de voorwaardelijke wijs (bv. 'je zou kunnen vallen').
- Vermijd passieve zinnen.
- Vermijd dubbele negaties.
- Filter overbodige info weg (zoals 'we zouden het ook zo kunnen doen, maar dat doen we niet' of 'vroeger heette dat zus, maar nu noemen we dat zo').
- Gebruik indien mogelijk 'internationale' woorden (bv. 'informatie' i.p.v. 'inlichtingen').
- Herformuleer niet onmiddellijk, om zo de leerling de tijd te geven je uitspraken te verwerken.
- Hou inleidingen voor opdrachten zo kort mogelijk. Ga zo snel mogelijk over tot concrete acties.
- Becommentarieer die concrete acties steeds verbaal.

Differentiëren begint met kleine dingen

Hoewel differentiëren tot de kernopdracht van elke leerkracht behoort, blijft het vaak een lastige en uitdagende taak. Ga daarom op een realistische manier met die nood aan differentiatie om. Differentiëren hoeft niet moeilijk of bijzonder inspannend te zijn. Je hoeft niet voor elke nieuwkomer een extra lesvoorbereiding te maken. Begin met kleine veranderingen die inzetten op het 'ontstoffen' van je lesmateriaal: je geeft enkele toepassingsoefeningen minder of je biedt een kortere tekst aan waarover de leerling vragen moet beantwoorden. Op basis daarvan kun je verder bouwen. Het belangrijkste is om een evenwicht te vinden tussen elke leerling maximale leerkansen geven en je werklust onder controle houden.

11. Maatregelen bij evaluaties

Vorbereiding

- Taken die veel tijd vragen, zoals het lezen van lange teksten of boeken, worden tijdig aangekondigd.
- Geef op voorhand een leerstofoverzicht mee.
- Geef teksten waarover toepassingsvragen gesteld worden al op voorhand mee.
- Geef vooraf een woordenlijst mee met instructietaalwoorden die in een toets of examen (kunnen) voorkomen.

De maatregelen hierboven kun je zien als vormen van ‘preteaching’, die de leerling toelaten zich zo goed mogelijk voor te bereiden op het evaluatiemoment. Omdat het zaken zijn die eigenlijk elke leerling ten goede kunnen komen, kun je ook overwegen om ze in je brede basiszorg (fase 0 van het zorgcontinuüm, zie eerder) op te nemen.

Daarnaast raden we je aan om met een kritisch oog naar je toets of examen te kijken en inspanningen te doen om die zo op te stellen dat ook ex-OKAN-leerlingen zo goed mogelijk kunnen laten zien wat ze kunnen. Dat betekent voor alle duidelijkheid niet dat het niveau moet dalen, wel dat je focust op de essentie.

- Laat leerinhouden wegvallen zodat de leerling meer tijd heeft om zich te focussen op de belangrijkste zaken.
- Geef aangepaste opdrachten, bv. meerkeuzevragen i.p.v. open vragen, eenvoudigere leesteksten...
- Bedenk alternatieve opdrachten en focus daarbij op de essentie.
- Voor wiskunde en natuurwetenschappen: om de taaldrempel te verlagen, kun je vragen in hun abstracte vorm geven, in plaats van ze in te bedden in een concrete probleemstelling uit het dagelijks leven. Die kunnen soms immers voor verwarring zorgen of de vraagstelling minder helder maken.
- Laat openboektoetsen of -examens toe voor een deel of het geheel van de leerstof. Je kan de leerling eerst laten antwoorden met een bepaalde inktkleur en daarna met open boek in een andere kleur. Eventueel kan je beide delen verschillend evalueren of quoteren.
- Geef voor leesopdrachten een taak die aangepast is aan het taalniveau van de leerling (bv. kortere tekst, eenvoudige tekst, luisterboek, stripverhaal...).
- Geef toetsen of examens met meerkeuzevragen i.p.v. open vragen.
- Geef een kortere (geen gemakkelijker) versie van taken en toetsen.
- Geef spreekopdrachten die functioneel zijn en maximaal enkele minuten duren.

Afname

- Geef de leerling meer tijd.
- Laat de leerling hulpmiddelen gebruiken zoals een begrippenlijst, een formulekaart, een grammaticaoverzicht, onthoudkaarten, een overzicht van definities, een eigen samenvatting...
- Laat de leerling een vertaalapp of woordenboek gebruiken, tenzij het gaat over vooraf te studeren woordenschat of vakterminologie.
- Laat de leerling een (door de vakwerkgroep opgestelde) lijst met instructietaal gebruiken.
- Laat de leerling diens antwoorden mondeling toelichten in eigen woorden.
- Je kan een toets of examen ook volledig mondeling afnemen.
- Laat de leerling bij schrijfoopdrachten gebruik maken van een computer met spellingcorrectie.
- Geef de leerling de mogelijkheid om in een eerste fase toetsen of examens met open boek te maken.

Quotering

- Stel je bij het verbeteren welwillend op. Antwoorden hoeven niet perfect geformuleerd te zijn. Je kan ze als goed beschouwen als ze verstaanbaar zijn.
- Trek geen (of minder) punten af voor spelling. Bij schrijfoopdrachten is inhoud belangrijker dan vorm (zinsconstructie, grammatica, spelling). Bij taalvakken wordt duidelijk afgesproken wat foutloos moet worden geschreven en telt dictee beperkt mee. Bij andere vakken worden voor spelfouten bij voorkeur geen punten afgetrokken.
- Stel bij schrijfoopdrachten voor het vak Nederlands een individuele leerlijn op waarop je de quotering baseert. Zo kan je eerst enkel quoteren voor hoofdletters en punten, daarna voor congruentie tussen persoonsvorm en onderwerp, vervolgens voor inversie enzovoort. Bouw stapsgewijs op.
- Vul op het eerste rapport geen punten in en geef enkel procesgerichte feedback met de nadruk op de geboekte leerwinst. Zo krijgt de leerling inzicht in diens leerproces.

Rapportering

- Maak gebruik van een aangepaste rapportering. Zo kun je tijdens het eerste trimester of het volledige eerste schooljaar enkel schriftelijke feedback geven i.p.v. punten op het rapport.
- Geef in je schriftelijke rapportcommentaar procesgerichte feedback met de nadruk op de vooruitgang van het leerproces.
- Formuleer je rapportcommentaar in voor de leerling verstaanbare taal.

12. Attestering op het einde van het schooljaar

Voor de mogelijkheden van attestering binnen flexibele trajecten met vrijstellingen, uitstel van deliberatie of overgaan met tekorten, zie [8. Flexibele trajecten](#).

Als een leerling instroomt vanuit een OKAN-klas, dan moet de toelatingsklassenraad rekening houden met het advies van de klassenraad van het onthaaljaar. Zodra de leerling echter doorstroomt op basis van een oriënteringsattest A of B, vervalt deze toelatingsmogelijkheid. Als het eerste attest dat de leerling na diens OKAN-jaar behaalt een oriënteringsattest C is, is het wel de toelatingsklassenraad die beslist, rekening houdend met het advies van de klassenraad van het onthaaljaar.

Het komt er dus op neer dat elke ex-OKAN-leerling aan wie een **C-attest** wordt uitgereikt, **terugvalt op het doorstroomadvies**. De klassenraad van OKAN kan in dat geval zelfs een nieuw doorstroomadvies toekennen, als daar om de een of andere reden nood aan zou zijn, maar het hoeft niet. In sommige gevallen kan een C-attest dus meer opties open houden dan een ander attest.

Een voorbeeld: een leerling die doorstroomde naar 4 Dubbele finaliteit behaalde een C-attest. De inschatting is dat de leerling, bij een verandering naar een richting binnen de arbeidsmarktfinaliteit, al een vijfde jaar zou aankunnen. De klassenraad van de OKAN-klas kan in dat geval een nieuw doorstroomadvies '5 finaliteit Arbeidsmarkt' uitschrijven. Als een vervolgschool bereid is om de leerling ook zonder nieuw advies in zo'n klas toe te laten, hoeft het doorstroomadvies echter niet opnieuw opgemaakt te worden. In alle gevallen is er uiterlijk na 35 kalenderdagen weer een toelatingsklassenraad nodig.

Dit betekent niet dat er na elk uitgereikt C-attest in het eerste leerjaar na OKAN een nieuwe toelatingsklassenraad bijeengeroepen moet worden. Als een leerling tot een bepaald structuuronderdeel werd toegelaten en in dit structuuronderdeel een oriënteringsattest B of C heeft behaald, dan zal bij overzitten van dat structuuronderdeel in dezelfde of een andere school de toelatingsklassenraad niet opnieuw een beslissing nemen. De initiële beslissing blijft in dat geval onverkort gelden. Het gaat er dan om dat de ex-OKAN-leerling niet minder rechten mag hebben dan de andere leerlingen, die na een B- of C-attest ook mogen overzitten.

13. Ondersteuning door de ondersteuningscoach

Expertiseoverdracht aan het schoolteam

In de schoot van het Vervolgteam Gent, een overleg tussen de vervolgschoolcoaches van alle OKAN-aanbieders in de regio Gent, werden de vervolgscholen waar ex-OKAN-leerlingen naar doorstromen onder elkaar verdeeld voor wat betreft de **taalondersteuning**. Op die manier willen we die ondersteuning efficiënter maken.

Voor alle duidelijkheid: voor heroriëntering en dus ook voor toelatingsklassenraden blijven wij ons wenden tot de vervolgschoolcoach van de school waar elke leerling het OKAN-jaar volgde.

De ondersteuningscoach staat in voor de **professionalisering** van leraren en schoolteams rond het werken met nieuwkomers via vorming, co-teaching, overleg, lesobservaties... De ondersteuningscoach is daarvoor op regelmatige tijdstippen op onze school aanwezig.

Je kunt onder meer een beroep doen op de ondersteuningscoach voor onderstaande vragen:

- vormingen of intervisies voor (een deel van) het schoolteam over OKAN, over het profiel van de OKAN-leerling, over de mogelijkheden tot flexibele trajecten en vrijstellingen en over taalontwikkeld lesgeven. Dit kan ook ingericht worden in het kader van de aanvangsbegeleiding.
- lessen observeren of daarbij co-teachen en vervolgens met advies terugkoppelen naar het team
- een leerling gedurende een bepaalde periode individueel ondersteunen om een analyse te maken van diens behoeften en vervolgens terug te koppelen naar het team
- in onderling overleg een oplossing zoeken voor concrete problemen rond nieuwkomers
- directies en coördinatoren informeren over regelgeving

De ondersteuningscoach

De ondersteuningscoach is een vervolgschoolcoach die in samenspraak met alle OKAN-aanbieders uit Gent en omgeving is toegewezen aan onze school. Zij of hij ondersteunt ons voor alle ex-OKAN-leerlingen, ongeacht de OKAN-school van waaruit zij instroomden, en houdt zich vooral bezig met taalondersteuning.

Taken van de ondersteuningscoach:

- het **aanspreekpunt** zijn bij specifieke vragen of moeilijkheden die niet door het eigen schoolteam op een adequate manier kunnen worden aangepakt
- begeleidende en delibererende **klassenraden** bijwonen
- expertiseoverdracht en **professionalisering** van leraren en het schoolteam m.b.t. het werken met ex-OKAN-leerlingen
- **ondersteuning** van ex-OKAN-leerlingen via co-teaching, woensdagklas of individuele taalondersteuning op de vervolgschool

Ondersteuning van de leerlingen door de ondersteuningscoach

De ondersteuningscoach die aan onze school is toegewezen, neemt die taak op voor alle ex-OKAN-leerlingen op onze school, ongeacht de OKAN-school van waaruit die leerlingen zijn doorgestroomd en telkens voor de duur van één jaar. De ondersteuningscoach staat in voor het ondersteunen van leerlingen via de woensdagklas, co-teaching of individuele (taal)ondersteuning bij ons op school.

Ondersteuningscoach(es) voor onze school

Woensdagklas

Afhankelijk van de werking en aanpak van de OKAN-school die de ondersteuningscoaching op onze school opneemt, kunnen ex-OKAN-leerlingen op onze school deelnemen aan de woensdagklas. Zie daarvoor ook de extra toelichting onder [9. Middagklas, woensdagklas, naschoolse huiswerkbegeleiding, remediëringlessen...](#)

Woensdagklas voor nieuwkomers in de OKAN-school die ons ondersteunt

- Wanneer:
- Om hoe laat:
- Waar:
- Extra informatie:

Bij ons op school

Er zijn nog andere manieren waarop de ondersteuningscoach ex-OKAN-leerlingen kan helpen. Als leerkracht kan je daarop een beroep doen als je er behoefte aan hebt. Het kan bijvoorbeeld gaan om:

- Co-teaching gedurende een bepaalde periode om een analyse te maken van de noden van de leerling, de leerkrachten en de school en daarna met advies terug te koppelen naar het leerkrachtenteam.
- Individuele taalondersteuning tijdens vaste momenten waarop de ondersteuningscoach aanwezig is op onze school. Het accent ligt dan op taal en op leren leren.
- Individuele taalondersteuning tijdens vrijgekomen uren in het kader van een flexibel traject op jouw vraag voor een bepaalde leerling en gedurende een afgebakende periode. Ook hierbij is het de bedoeling om met advies terug te koppelen naar het leerkrachtenteam.

14. Opvolging door vervolgschoolcoaches

De vervolgschoolcoach is de eerste persoon die voor een bepaalde leerling vanuit de OKAN-school contact opnam met onze school. De coach coördineerde de snuffelstage en de evaluatie ervan en zorgde voor een **warme overdracht**. De coach bezocht onze school samen met de leerling en diens ouders en assisteerde indien nodig bij de inschrijving en bij het bestellen van werkboeken. Het is ook de vervolgschoolcoach die ons het doorstroomdossier bezorgt, de leerling voorstelt op een portretterende klassenraad en advies geeft op de toelatingsklassenraad.

De vervolgschoolcoach is het eerste aanspreekpunt inzake eventuele **heroriëntering** van ex-OKAN-leerlingen.

Ten slotte kunnen wij de vervolgschoolcoach aanspreken als er noden zijn wat betreft het psychosociaal **welbevinden** van de leerling, die niet of moeilijk door de leerlingenbegeleider kunnen worden opgenomen. Bij dergelijke problemen wordt sowieso aangeraden om de vervolgschoolcoach minstens te informeren.

De vervolgschoolcoach

De vervolgschoolcoach is de persoonlijke schooltrajectbegeleider die wordt uitgestuurd door de school die de onthaalklas inricht. Zij of hij biedt extra omkadering voor de opvolging van ex-OKAN-leerlingen in het regulier onderwijs.

Taken van de vervolgschoolcoach:

- het doorstroomdossier bezorgen aan de vervolgschool
- het administratieve proces opvolgen
- portretterende klassenraden en toelatingsklassenraden bijwonen
- instaan voor trajectbegeleiding en (her)oriëntering
- het psychosociaal welbevinden van de leerling opvolgen

Vervolgschoolcoaches voor onze school

Bronnen en bibliografie

Regelgeving

- Codex Secundair Onderwijs: <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14289>
- Omzendbrief SO 64, Structuur en organisatie van het voltijds secundair onderwijs: <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=9418>
- Omzendbrief SO 75, Onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers in het voltijds gewoon secundair onderwijs: <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=13123>
- Omzendbrief SO/2024/02, Flexibilisering in het secundair onderwijs: <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document/16099>
- Omzendbrief SO/2022/02, Inschrijvingsrecht en aanmeldingsprocedures in het gewoon secundair onderwijs voor inschrijvingen voor het schooljaar 2023-2024 en volgende: <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document/15984>
- Omzendbrief SO/2005/04, Afwezigheden en in- en uitschrijvingen in het voltijds gewoon secundair onderwijs en het deeltijds secundair onderwijs: <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=13644>
- Omzendbrief SO 16, Berekening van de werkingsmiddelen voor het secundair onderwijs: <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=9431>

Websites

- Onderwijs Vlaanderen, Flexibel leren in het secundair onderwijs: <https://www.vlaanderen.be/onderwijs-en-vorming/flexibel-leren-en-studeren-in-het-onderwijs/flexibel-leren-in-het-secundair-onderwijs>
- Onderwijskiezer: <https://www.onderwijskiezer.be/v2/index.php>
- Onderwijscentrum Gent: <https://stad.gent/nl/onderwijscentrum-gent/diversiteit-en-meertaligheid>
- EDINA (Education of International Newly Arrived migrant pupils, Erasmus+): <https://edinaplatform.eu/>
- Steunpunt Diversiteit en Leren (UGent): <https://steunpuntdiversiteitenleren.be/>
- Kenniscentrum Leerpunt: <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/leerpunt>
- Steunpunt GOK met lesmateriaal en evaluatiemateriaal: <https://www.klascement.net/iedereenteltmee/>
- OKAN-leermiddelen (Howest): <https://okan-leermiddelen.weebly.com/>
- Is het B1? (taaltips): <https://www.ishetb1.nl/>

Boeken en andere bronnen

- Delarue, S. (2023). *Afsprakenkader ondersteuningscoaching – Focusgroep OKAN en Vervolgteam Gent*. Gent: Onderwijscentrum Gent.
- Deroo, M. (2023). *Draaiboek: handvatten voor ex-OKAN-leerlingen en anderstalige nieuwkomers*. Gent: Sint-Lucas Kunsthumaniora.
- Rijckaert, H. & L. Wulftange (2023). *OKAN/ISK en daarna. Aanbevelingen voor de doorstroom van nieuwkomersleerlingen naar het vervolgonderwijs in Nederland en Vlaanderen*. Den Haag: Algemeen Secretariaat Nederlandse Taalunie.
- Schiepers, M., Verhelst, L., Versteden, P., Delarue, S., Rijckaert, H., Axters, B., Bollaert, T., Ghesquière, L., Van Nieuwenhove, M. & K. Willems (2022). *Voluit Taal. Didactiek Nederlands voor de eerste en tweede graad van het secundair onderwijs*. Gent: OWL Press.
- Vandecandelaere, M. (2020). *Flexibele leerwegen voor meertalige nieuwkomers in het basis- en secundair onderwijs*. Tielt: LannooCampus.

Met dank aan...

- Katrien Croonenberghs en Lisa Engels, vervolgschoolcoaches van Richtpunt campus Gent Henleykaai, voor het delen van hun jarenlange expertise en de door hen verzamelde informatie.
- Alexander Lesage, Barbara Gabriëls, Fabian Van Wesemael, Gianni Pascoletti, Margot Claeys en Veerle Lissens, vervolgschoolcoaches van verschillende Gentse OKAN-werkingen, voor het nalezen en hun waardevolle feedback, aanvullingen en opmerkingen.
- Maarten Haesaert van het Lokaal Overlegplatform Gent Secundair onderwijs voor het nalezen van de informatie over regelgeving.
- Steven Delarue, Onderwijscentrum Gent, voor de inspiratie, de discussies en de aanvullingen.
- Marjolein De Roo, leerlingenbegeleider Sint-Lucas Gent, voor het idee en de inspiratie.

Deze publicatie kwam mee tot stand met de financiële ondersteuning van het Erasmus+-programma, in het kader van het project *EDINA Be GReAT* (www.edinaplatform.eu).

EDINA

Medegefinancierd door
de Europese Unie

*Scan en bekijk het aanbod van vormingen
rond onderwijs in een grootstad of ga naar*
stad.gent/aanbodonderwijscentrum

**Onderwijs
centrum.gent**

Inspireert, verbindt en ondersteunt